

УДК 658.1.001.76

ІННОВАЦІЙНА СТІЙКІСТЬ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мусієнко С. Ю., аспірант, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Мусієнко С. Ю. Інноваційна стійкість промислових підприємств.

В статті визначено поняття стійкості та розглянуто підходи до визначення. Стійкість підприємства – це динамічне, комплексне, складне і багатогранне поняття. Так, поняття стійкості розглядають із застосуванням терміна «Steady state» (стійкий стан), який відображає умови динамічної рівноваги економічної системи; з точки зору його фінансової стійкості, уникнення банкрутства і забезпечення конкурентоспроможності; розглядають проблеми стійкості відповідно до положень концепції «стійкого розвитку» («sustainable development») та використовують як основи концепції стійкого економічного зростання (sustained positive economic growth), що характеризує динамічну рівновагу економічної системи і її ефективний розвиток. Автором у статті запропоновано визначення поняття інноваційної стійкості підприємства як здатність підприємства управляти внутрішніми дестабілізуючими чинниками, пристосуватися до зовнішніх дестабілізуючих чинників інноваційної діяльності та створювати умови функціонування та розвитку ефективної інноваційної діяльності підприємства. Також, запропоновано проводити оцінку індексу інноваційної стійкості, до складу входять показники за чотирма групами: зовнішньо-економічні, внутрішньо-економічні, екологічні та соціальні. Індекс інноваційної стійкості пропонується оцінювати за допомогою методу розрахунку інтегрованих показників. Також, у статті розглянуто інноваційну стійкість регіону, як одного з важливих факторів впливу на інноваційну стійкість та розвиток промислового підприємства. Розглянуто фактори активізації та гальмування інноваційного розвитку, що входять до складу інноваційної стійкості регіону: політико-правові, ресурсні, організаційні та інформаційні фактори.

Musiienko S. Innovation sustainability of industrial enterprises.

The article defines the notion of sustainability and approaches to the definition of this notion. Stability of the enterprise is dynamic, comprehensive, complex and multifaceted concept. So, the notion of sustainability is through the use of the term "Steady state" (steady state), which displays the conditions of dynamic equilibrium of the economic system; from the point of view of financial stability, avoiding bankruptcy and competitiveness; consider issues of sustainability in line with the position of the concept of "sustainable development" ("sustainable development") and use the Yak basis of the concept of sustainable economic growth (sustained positive economic growth), which characterizes the dynamic equilibrium of the economic system and its economic development. The author of the article suggests a definition of innovation sustainability of the enterprise as the enterprise's capacity to manage internal destabilizing factors, to adapt to the external destabilizing factors of innovation and to create conditions for functioning and development of efficient innovation enterprises. Also, it is suggested to evaluate index innovative sustainability, which includes indicators for the four groups: foreign economic, internal economic, environmental and social. The index of innovation sustainability proposed to be assessed using the method of calculating the integral indicators. Also, in the article innovative stability of the region as one of the main factors influencing innovation sustainability and development of industrial enterprises. Factors of activation and inhibition of innovation development, which are part of the innovation sustainability of the region: political and legal, resource, organizational, and information factors.

Мусиенко С. Ю. Инновационная устойчивость промышленных предприятий.

В статье определено понятие устойчивости и рассмотрены подходы к определению данного понятия. Устойчивость предприятия – это динамическое, комплексное сложное и многогранное понятие. Так, понятие устойчивости можно рассматривать: с применением термина «Steady state» (устойчивое состояние), которое отображает условия динамического равновесия экономической системы; с точки зрения финансовой устойчивости, избежание банкротства и обеспечения конкурентоспособности; с точки зрения проблемы устойчивости в соответствии с положением концепции «устойчивого развития» («sustainable development») и используют как основу концепции устойчивого экономического роста (sustained positive economic growth), которая характеризует динамическое равновесие экономической системы и ее экономическое развитие. Автором в статье предложено определение понятия инновационной устойчивости предприятия как способность предприятия управлять внутренними дестабилизирующими факторами, приспосабливаться к внешним дестабилизирующим факторам инновационной деятельности и создавать условия функционирования и развития эффективной инновационной деятельности предприятия. Также, предложено проводить оценку индекса инновационной устойчивости, в состав которого входят показатели по четырем группам: внешнеэкономические, внутренние экономические, экологические и социальные. Индекс инновационной устойчивости предлагается оценивать с помощью метода расчета интегральных показателей. Также, в статье рассмотрена инновационная устойчивость региона как одного из главных факторов влияния на инновационную устойчивость и развитие промышленного предприятия. Рассмотрены факторы активизации и торможения инновационного развития, которые входят в состав инновационной устойчивости региона: политико-правовые, ресурсные, организационные и информационные факторы.

Постановка проблеми. Зростання динамічності кон'юнктури національного та світового ринків, постійні зміни у законодавстві, організаційно-правових формах та формах власності підприємств, надзвичайно швидкі темпи науково-технічного прогресу, підвищення рівня конкуренції у глобальних масштабах тощо підтверджують значну різноманітність та мінливість середовища, яке часто змінюється зовсім не на користь суб'єкта господарювання. Підприємства діють в умовах невизначеності і ризику, потрапляють у непередбачувані ситуації. Особливо, коливанням на нестабільності піддаються промислові підприємства, що займаються інноваційною діяльністю. Тому, сьогодні особливо актуальним є питання розробки та використання у практиці вітчизняних промислових підприємств визначення рівня інноваційної стійкості підприємства та факторів впливу на інноваційний розвиток в умовах постійних змін.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теорія стійкості систем сьогодні достатньо розвинена у загальному вигляді, і представлена роботами таких вчених, як В. Арнольд, Д. Джозеф., Ж. Йосс, М. Месарович, М. Моїсєєв, М. Морішима, А. Орлов, В. Острейковський, Я. Такахага та ін. Дослідженням питання економічної стійкості підприємств в умовах багатоваріантності, взаємопов'язаності та динамічності чинників зовнішнього і внутрішнього середовищ займалися Ареф'єва, Афанасьєв, В. Беренс, Ю. Брігхем, Дж. К. Ван Хорн, О. Василенко, Д. Городинська, В. Іванов, А. Кузнецов, Є. Кучерова, Л. Мельник, М. Морішима, І. Омельченко, У. Оучі, О. Пономаренко, О. Раєвнева, Л. Родіонова, В. Самуляк, А. Севастьянов, В. Семенов, Ю. Сімех, С. Тхор, Р. Фатхутдинов, Е. Хелферт, Н. Холт, Н. Шандова, В. Ячменьова та ін. Теоретичні засади інноваційного розвитку та питання управління інноваційними процесами висвітлено у роботах таких відомих вчених, як: О. Алимов, А. Гальчинський, В. Геєць, П. Бубенко, Б. Данилишин, М. Кизим, Н. Гончарова, В. Гриньов, В. Семиноженко та ін. Питанням розвитку інноваційної політики та інноваційним процесам на виробництві промислових підприємств приділено значну увагу у працях таких вітчизняних вчених, як О.

Алейнікова, Ж. Говоруха, І. Зятковський, Г. Кульнева, С. Ковальчук, Л. Федулова, Є. Лазарева, Ю. Шипуліна та інших. [1-9].

Виокремлення невіршеної проблеми. Стійкість асоціюється з упорядкованістю, незмінністю, рівновагою. Це поняття застосовують також і під час описання стану системи, її структури, окремих підсистем, процесів та зв'язків. Усе це значно ускладнює процеси наукового дослідження економічних систем загалом та підприємства зокрема. Крім того, якщо в точних науках ніколи не відбувається отождоження понять «стійкість» та «рівновага системи», то в економіці вказані терміни змінюють своє значення залежно від автора, моменту формування його позиції тощо. Аналіз питання стійкості промислового підприємства показав, що дослідження в цій області ведуться доволі інтенсивно, проте увага дослідників переважно зосереджена на її фінансових аспектах. Хоча стійкість – це узагальнювальна комплексна категорія, що не може бути обмежена відображенням лише якогось одного аспекта діяльності суб'єкта господарювання. Новим напрямом у питаннях стійкості є дослідження інноваційної стійкості підприємства.

Мета статті – проаналізувати підходи до визначення поняття стійкості, запропонувати визначення поняття інноваційної стійкості підприємства та методику оцінки індексу інноваційної стійкості, розглянути інноваційну стійкість регіону.

Викладення основного матеріалу. Сьогодні нестабільна та швидка зміна зовнішніх умов змушує керівників підприємств переглядати свої погляди на управління та приймати рішення у умовах невизначеності. Якщо раніше до уваги приймалися в основному тільки економічні показники діяльності підприємств, то зараз велике промислове підприємство як система не може розглядатися окремо від інших учасників процесу, таких як робітники підприємства, навколишня середа тощо. Сучасні умови існування людства зобов'язали керівників підприємств не тільки прагнути збільшення прибутку, але й брати до уваги всі аспекти життя, а саме соціальну, екологічну та інституціональну складові. Таким чином, керівники підприємств дотримуючись принципів стійкого розвитку можуть досягти конкурентних переваг. У даному аспекті одним з головних факторів підвищення конкурентних переваг може бути інноваційна стійкість підприємства. Розглянемо поняття «стійкості підприємства».

Стійкість підприємства – це динамічне, комплексне, складне і багатогранне поняття. Залежно від специфіки конкретної системи воно має багато підходів до визначення та охоплює широке коло об'єктів. Вперше термін «економічна стійкість» був вжитий при розгляді проблем обмеженості природних ресурсів, які спровокували виникнення енергетичних криз 1973 та 1979 років. Метою концепції економічної стійкості було забезпечення стабільного розвитку світового господарства на основі економічнішого і раціональнішого використання ресурсів. Згодом вона була відображена у теорії економічної безпеки держави – «ecosestate» («economic security of state»). [8]

Проаналізувавши існуючі наукові праці, можна відокремити чотири основні підходи до розгляду поняття «стійкість», що існують сьогодні в економічній науці:

- розгляд стійкості із застосуванням терміна «Steady state» (стійкий стан), який відображає умови динамічної рівноваги економічної системи;
- розгляд проблеми стійкості промислового підприємства з точки зору його фінансової стійкості, уникнення банкрутства і забезпечення конкурентоспроможності;
- розгляд проблеми стійкості відповідно до положень концепції «стійкого розвитку» («sustainable development»);
- використання як основи концепції стійкого економічного зростання (sustained positive economic growth), що характеризує динамічну рівновагу економічної системи і її ефективний розвиток. [8]

Перший підхід передбачає застосування терміна «Steady state» (стійкий стан, стан стаціонарної стійкості), який був введений Р. Солоу і відображає умови динамічної рівноваги економічної системи. В. Ячменьова вважає, що «...стійкість у загальному вигляді зумовлена можливостями внутрішніх енергоматеріальних сил елементів

організації, які здатні підтримувати її у межах характерної для неї рівноваги і які відповідно дають можливість організації зберігати структуру і виконувати свої функції стійко, надійно у змінних умовах середовища» [8]. Багато науковців, зокрема С. Анохін, І. Бланк, А. Загоруйкін, Б. Колас, О. Колодізев, К. Нужний, В. Рошн, Ю. Сімах, В. Сумин та ін. звертаються до поняття стійкого стану, рівноваги під час дослідження «економічної стійкості» [8]. Проте слід зазначити, що термін «стійкість» характеризує процес, пов'язаний із рівновагою, але не є тотожний їй.

Другого підходу щодо розгляду проблеми стійкості промислового підприємства дотримується сьогодні більшість західних науковців. Російські та українські економісти-дослідники, такі як В. Дергачьова, Д. Ковальов і Т. Сухорукова, З. Коробкова, Є. Коротков, А. Шеремет, Ю. Масленко та Н. Кульбака [8, І. Недін, І. Сенько економічну стійкість підприємств ототожнюють з його фінансовим станом.

Фінансова стійкість, на думку представників цього підходу, формується внаслідок стабільного одержання підприємством прибутків, що створює можливості для вільного маневрування та ефективного використання грошових коштів і сприяє підвищенню ритмічності та надійності процесів матеріально-технічного постачання, виробництва і реалізації продукції. Проте сьогодні в Україні багато промислових підприємств працюють зі збитками, але не є банкрутами і продовжують свою діяльність. Тому можна вважати, що фінансова стійкість хоч і є однією з найважливіших передумов економічної стійкості, проте остання є багатограннішою універсальною категорією.

Третій підхід під час оцінювання стійкості економічної системи виходить з положень концепції стійкого розвитку («sustainable development»), точкою відліку для розвитку якої є звіт Міжнародної комісії ООН з навколишнього середовища і розвитку у 1987 році. Нова стратегія розвитку суспільства виходить із пріоритетів майбутнього і її можна визначити як стратегію виживання і неперервного розвитку цивілізації (і країни) в умовах збереження довкілля. Дотримуються цих поглядів А. Деркач, Л. Мельник, А. Семенов та А. Фадеева, які характеризують стійкий розвиток як такий, за якого економічні, екологічні та соціальні цілі урівноважуються та інтегруються, а темпи економічного росту не перевищують темпів відтворення природних ресурсів, причому основним показником такого розвитку вважається покращання якості життя [8]. Доцільніше було б перекласти термін «sustainable development» не як стійкий, а як «гармонійний розвиток». Адже концепція «sustainable development» передбачає гармонізацію економічних, соціальних та екологічних потреб та інтересів, а стійкий розвиток у теорії систем трактується по-іншому.

Четвертого підходу дотримуються такі відомі економісти, як Дж.С Міль, Й. Шумпетер, Р. Харррод, Ф. Котлер, Д. Морріс та ін. Серед російських учених поняття стійкого розвитку промислових підприємств пов'язує з поняттям економічного зростання А.С. Воронов, Н.В. Шандова вважають, що «...концепція економічної стабільності полягає в максимальному значенні зростання економіки підприємства за мінімального відхилення економічної системи підприємства від стану рівноваги» [8]. У цьому підході зустрічається ототожнення поняття «розвиток» з поняттями «росту», «зростання», які передбачають лише збільшення кількісних, а не якісних характеристик соціально-економічної системи.

Кожна система для забезпечення її ефективного функціонування в перспективі повинна не лише кількісно змінюватись, а розвиватись. З позицій теорії систем та концепцій самоорганізації розвиток системи (підприємства) передбачає значні якісні зміни її структури (складу та зв'язків) та режиму функціонування. Не слід ототожнювати поняття росту та розвитку системи, оскільки перше передбачає лише кількісні зміни значень параметрів системи. Проте в ході розвитку системи можуть змінюватись не лише її структура та механізм функціонування, а й види діяльності і темпи її росту. [8]

В умовах наукового прогресу конкурентну перевагу мають промислові підприємства, які активно ведуть інноваційну діяльність, але в умовах постійних змін,

підприємствам складно знаходитись у стабільному стійкому стані. Для підвищення інноваційного розвитку підприємства та конкурентних переваг запропоновано проводити оцінку інноваційної стійкості підприємства.

На підставі вищенаведеного, автором запропоновано визначення поняття інноваційна стійкість підприємства – це здатність підприємства управляти внутрішніми дестабілізуючими чинниками, пристосуватися до зовнішніх дестабілізуючих чинників інноваційної діяльності та створювати умови функціонування та розвитку ефективної інноваційної діяльності підприємства. Автор пропонує проводити оцінку інноваційної стійкості за допомогою розрахунку індексу інноваційної стійкості, до складу якого можна віднести показники за чотирма групами: зовнішні економічні, внутрішні економічні, екологічні та соціальні. До зовнішніх економічних показників індексу інноваційної стійкості можна віднести: географія поставок (кількість країн-клієнтів інноваційної продукції), питома вага зовнішніх інвестицій в інноваційні проекти та розвиток, питома вага державної підтримки інноваційного розвитку та проектів підприємства, питома вага унікальної сировини, полуфабрикатів, речовин та матеріалів, задіяних у виробництві інноваційної продукції, залежність від постачальників.

У склад внутрішніх економічних показників входять: обсяг інноваційної продукції, обсяг інвестицій, використаних на інноваційний розвиток підприємства та фінансування інноваційних проектів, питома вага інтелектуальної власності, кількість робітників, зайнятих виконанням науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок, вартість основних фондів, задіяних у виконанні науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок, обсяг витрат на використання інформаційних технологій у інноваційній діяльності підприємства.

У групу екологічних показників індексу інноваційної стійкості входять: обсяг використаної енергії, обсяг використаної води, загальна кількість викидів, загальна кількість відходів та брухту, загальна кількість перероблених відходів та брухту, загальна кількість токсичних відходів, кількість еко-патентів.

До групи соціальних показників відносять: питома вага робітників з вищою освітою, питома вага унікальних професій, задіяних у виробництві інноваційної продукції, трудомісткість науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок, трудомісткість ресурсозберігаючих технологій, трудомісткість енергозберігаючих технологій, рівень автоматизації процесів.

Усі показники вимірюються різними одиницями виміру (грн., т, чол, % та ін.), показники, які не мають одиниці виміру можуть вимірюватись балами (від 1 до 5) за допомогою експертної оцінки. Оскільки, індекс інноваційної стійкості вимірюється за допомогою методу розрахунку інтегрованих показників, то всі показники мають змінюватись в одному діапазоні. Враховуючи те, що всі дані вимірюються у різних одиницях, необхідно провести нормування показників за формулою (1):

$$l_{ij} = \frac{1}{1 + \frac{x_j - x_{ij}}{e^{s^{(x_j)}}}} \quad (1)$$

де l_{ij} – нормоване значення j -го показника i -го індексу;
 $s^{(x_j)}$ - відповідне значення стандартного відхилення;

Таким чином, показники будуть знаходитись у діапазоні від 0 до 1. Нормування показників забезпечить те, що негативні показники інноваційної стійкості будуть близькими до 0, а найкращі – до 1. [4]

Індекс інноваційного розвитку вимірюється за допомогою формули (2):

$$I_{in} = \sum_{j=1}^n w_j l_{ij}, \quad w_j = 1 \quad (2)$$

де I_{in} - індекс інноваційної стійкості підприємства;
 w – вага j -ої складової (або групи) індексу;
 n – кількість складових (груп індексу);
 l_{ij} - значення j -го показника індексу. [4]

За допомогою вищенаведеної методики було розраховано індекс інноваційної стійкості компаній з виробництва металургійної продукції, таких як: АрселорМіттал, Северсталь та Метінвест. Результати розрахунків наведено у табл. 1.

Таблиця 1. - Розрахунок індексу інноваційної стійкості

Складові індексу	АрселорМіттал	Северсталь	Метінвест
Індекс зовнішньо-економічних показників	0,425	0,388	0,282
Індекс внутрішньо-економічних показників	0,642	0,425	0,349
Індекс екологічних показників	0,512	0,346	0,245
Індекс соціальних показників	0,415	0,350	0,356
Індекс інноваційної стійкості	0,526	0,434	0,329

Найбільшим з аналізованих компаній індекс інноваційної стійкості є у АрселорМіттал, найменшим у Метінвесту. Дана тенденція пояснюється тим, що АрселорМіттал є найбільшим виробником металопродукції у світі і стратегія розвитку компанії направлена на впровадження інновацій, особливо екологічних. Компанія Метінвест займає середні позиції на світовому ринку металопродукції (28 місце у 2012 р. за даними World Steel Association), компанія хоча і намагається спрямувати розвиток на інновації, але конкурувати зі світовими лідерами складно. Северсталь у розрахунку займає середнє значення, найбільшим з розрахованих складових індексів у даної компанії є індекс внутрішньо-економічної стійкості.

На інноваційну стійкість підприємства, окрім вищенаведених показників, впливає також інноваційна стійкість регіону. Система інноваційної стійкості регіонального розвитку може бути сформована за рахунок політико-правових, ресурсних, інформаційних та організаційних ресурсів регіону. Фактори, що впливають на інноваційну діяльність регіону, можуть бути факторами активізації або гальмування. Факторами активізації політико-правових умов є: політична стабільність, законодавчі міри, заохочення інноваційної діяльності та заохочення суб'єктів інноваційної діяльності. Позитивним вектором розвитку ресурсних факторів є: наявність та активне використання ресурсів, пов'язаних з природно-кліматичними умовами, демографічною ситуацією, спеціалізацією, господарства регіону, застосування новітніх технологій використання матеріалів, необхідність захисту навколишнього середовища, наявність висококваліфікованих спеціалістів, наявність фінансових ресурсів. В якості факторів активізації на організаційному рівні виступають: наявність раціональної структури, яка займається моніторингом інноваційного розвитку регіону, наявність інноваційних та інвестиційних органів, прийняття та здійснення сценарію «інноваційна економіка», застосування всіх функцій управління інноваційним розвитком, планування, оперативне регулювання,

координація, облік та контроль, наявність науково-дослідницьких інститутів, центрів та ін. [2]

Реалізація позитивних тенденцій для встановлення інноваційної стійкості неможливо без адекватних дій з використання інформаційних факторів: високого рівня опрацювання інформаційних потоків та напрямку їх руху в рамках управління інноваційного розвитку, доступність даних про інноваційний розвиток регіону, наявність програмного продукту, який дозволяє моніторинг інноваційного розвитку регіону на різних стадіях та етапах інноваційного процесу, наявність комунікаційно-інформаційної мережі. [2]

Однак, проведений аналіз тих самих факторів, показує, що при несприятливому розвитку умов вони можуть трансформуватись у фактори гальмування (інерції).

Так, на політико-правовому рівні політична нестабільність в регіоні, слабкість органів влади, обмеження, що виникають з боку антимонопольного, патентно-ліцензійного, податкового та бухгалтерського законодавства, криміногенне середовище нівелює усі позитивні умови інноваційної стійкості та розвитку.

В умовах вибіркового використанні окремих видів природних, трудових ресурсів та капіталу, обмеженість доступу до ресурсів для підприємців ресурсні фактори починають грати гальмувальну роль. Вони посилюються відсутністю у регіоні відпрацьовані процедури виділення та оформлення інвестиційних коштів під інноваційну діяльність, відсутністю висококваліфікованих спеціалістів, можливістю підняти рівень кваліфікації робітників, відсутністю фінансових ресурсів. [2]

У групі організаційних факторів негативний вектор гальмування характеризується нерациональною структурою для моніторингу інноваційного розвитку або її відсутністю, відсутністю інноваційного сценарію соціально-економічного розвитку регіону, відсутністю науково-дослідницьких інститутів, центрів та ін.

Інформаційний фактор може виступати у якості гальмувальних механізмів інноваційного розвитку у том випадку, якщо доступ до інформації про інноваційну діяльність обмежений, відсутня система обробки інформаційних потоків з інноваційного розвитку, не створена система регіонального моніторингу інноваційної діяльності, учасники інноваційних процесів не пов'язані у єдину мережу.

Висновки. Стійкість представляє собою динамічне, складне, комплексне поняття, яке можна трактувати з різних підходів. Використовують підходи із застосуванням терміна «Steady state» (стійкий стан), який відображає умови динамічної рівноваги економічної системи; з точки зору його фінансової стійкості, уникнення банкрутства і забезпечення конкурентоспроможності; розглядають проблеми стійкості відповідно до положень концепції «стійкого розвитку» («sustainable development») та використовують як основи концепції стійкого економічного зростання (sustained positive economic growth), що характеризує динамічну рівновагу економічної системи і її ефективний розвиток. В умовах наукового прогресу конкурентну перевагу мають промислові підприємства, які активно ведуть інноваційну діяльність, але в умовах постійних змін, підприємствам складно знаходитись у стабільному стійкому стані. Для підвищення інноваційного розвитку підприємства та конкурентних переваг запропоновано проводити оцінку інноваційної стійкості підприємства за допомогою методу інтегральних показників, до складу яких входять економічні (зовнішні та внутрішні), екологічні та соціальні. Встановлено, що на інноваційну стійкість підприємства впливає інноваційна стійкість регіону, основним факторами якого є політико-правові, ресурсні, організаційні та інформаційні.

Список використаних джерел

9. Антонюк Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації : монографія / Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук. – К. : КНЕУ, 2003. – 399 с.

10. Воронов А. С. К вопросу о понятии инновационной устойчивости территории. / А. С. Воронов // Институт Государственного управления, права и

інноваційних технологій, 2014. – В.2. – Електронний ресурс: <http://naukovedenie.ru/101EVN214>.

11. Ковальчук С. Сучасний стан інноваційного розвитку промислових підприємств України / С. Ковальчук // Економіст. – 2012. – № 10. – С. 27–32.

12. Луценко А. И. Показатели устойчивого развития крупного предприятия и их связь с оценками GRI / А. И. Луценко // Молодой ученый, 2011. - №5.Т.1. – С. 207-209.

13. Пустовайт С.В., Петрук В. С., Совершенна І. О. Стан інноваційної діяльності та тенденції розвитку технологічних парків України. / С. В. Пустовайт, В. С. Петрук, І. О. Совершенна // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики, 2013. - №1(21). – С. 89-93.

14. Сидорчук І. П. Оцінка сучасного стану інноваційного розвитку промислових підприємств України / І. П. Сидорчук // Наукові записки. Серія «Економіка». – Випуск 23// Електронний ресурс <http://ecj.oa.edu.ua/articles/2013/n23/44.pdf>.

15. Федулова Л.І., Волосюк М.В. Тенденції інноваційно-технологічного розвитку промисловості України / Л.І.Федулова, М. В. Волосюк // Вісник Хмельницького національного університету. – Т. 3, №5. – С. 31–38.

16. Фещур Р. В., Баранівська Х. С. Економічна стійкість підприємства – становлення понятійного базису / Р. В. Фещур, Х. С. Баранівська // Львівський національний політехнічний інститут, 2010. – С. 284-290. – Електронний ресурс: <http://ena.lp.edu.ua>.

17. Шипуліна Ю. С. Сучасні підходи до інтенсифікації інноваційного розвитку промислових підприємств: теоретичний огляд / Ю. С. Шипуліна // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2012. – № 3. – С. 128–140.

Ключові слова: стійкість, інноваційний розвиток, промислове підприємство, інноваційна стійкість, індекс інноваційної стійкості.

Ключевые слова: устойчивость, инновационное развитие, промышленное предприятие, инновационная устойчивость, индекс инновационной устойчивости.

Key words: sustainability, innovation development, industrial enterprise, innovation and sustainability, the index of innovation sustainability.

УДК 504.03:316.334.5

АНАЛІЗ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ СТІЙКОСТІ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Марова С.Ф., д.держ.упр., проф.; Донецький державний університет управління
Буріх Ю.В., здобувач кафедри екологічного менеджменту, Донецький державний університет управління

Марова С.Ф., Буріх Ю.В. Аналіз методичних підходів до оцінювання стійкості еколого-економічних систем.

В статті розглянуто методичні підходи до визначення стійкості еколого-економічних систем. Визначено, що на сьогодні не має узгодженої термінологічної єдності в цьому питанні. Наголошується, що стійкість еколого-економічних систем значною мірою визначається рівнем збалансованості розвитку її складових – екологічної та економічної підсистем. З'ясовано, що для виконання оцінки стану еколого-економічних систем, необхідно обрати показник стійкості, за яким і буде проводитися оцінка. Такі показники можуть бути різного рівня в залежності від групи реципієнтів, що